

GAZETA TRANSILVÂNIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACTIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRAȚIA:
BRAŞOV, PIAȚA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir peti 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Pacea încheiată!

In fine s'a pus capăt sbuciumului, neînțelegerilor şi certelor odioase dintre fraţi, cari au mistuit atâta energie în vreme de mai mult de-un an şi au produs atâta sânge rău în şirurile publicului românesc de pretutindenea.

Pacea s'a încheiat... şi actele împăciuirii şi ale înfrăţirii s'au ratificat Duminecă în 10 Martie c. în Arad, cum am anunţat deja altaieri, Luni. La ştirea aceasta publicul românesc a fost cuprins de o vie emoţie şi de o bucurie vădită, căreia îi s'a dat expresie în Arad şi în toate părţile. Da, căci neînțelegerile jigneau şi apăsau greu sufletul poporului şi produceau în şirurile noastre zăpăceală, disgust şi în cele din urmă apatie şi neinteresare faţă de viaţa noastră publică, spre marea pagubă a poporului românesc.

Cu ziua de 10 Martie c. toate aceste au dispărut de pe orizontul românimii şi ziua aceasta avem să o numărăm între cele mai însemnate date din viaţa poporului românesc. În ea s'a pus capăt unor stări insuportabile şi păgubitoare şi s'a inaugurat, credem, o nouă eră mult promiţătoare pe viitor.

Salutăm şi noi cu multă bucurie aceasta înfăptuire şi zicem: Pace şi armonie să fie între noi!

Şi mărturisind şi propovăduind pacea, nu mai revenim asupra trecutului apropiat, atât de întristător, ca să nu ni se zică, că facem recriminări cuiva şi astfel turburăm armonia restabilită.

Dar cu toate aceste relevăm un moment de însemnătate, ce rezultă din sbuciumările trecutului nostru apropiat, plin de lupte şi certe interne.

Partidul naţional românesc de la existenţa sa şi până azi numai odată a fost atât de zguduit şi pus la grea încercare, ca în zilele noastre.

Nu avem în vedere faimosul ordin de disolvare al lui Hieronymi, deoarece astfel de ordine şi volnicii nu pot nimici şi şterge de pe faţa pământului partide, cum este al nostru, cuprinzător al unui popor întreg.

Un astfel de partid numai membrii lui îl pot nimici, prin disensiuni şi împărecheri.

Aceste se incubaseră acum a doua oară la noi şi deveneau tot mai acerbe şi mai periculoase, dar cu toate aceste partidul naţional român a rezistat acestei zguduiri şi a eşit teafăr din lupta odioasă.

Deşi în un timp să îndreptau grele atacuri contra comitetului central al partidului şi să căuta a se compromite membrii lui, comitetul — afară de 2-3 membrii — a stat neclintit la postul său şi — afară de polemicele şi atacurile ziaristice — nime n'a tras la îndoială în vre-o adunare sau conventicol, autoritatea comitetului. Şi iarăşi nime n'a încercat să întemeieze vre-un eventual alt partid, distinct de partidul naţional românesc.

Aceste fapte dovedesc nu numai simţul de disciplină al publicului nostru, dar şi puterea şi tăria partidului naţional român.

rea şi tăria partidului naţional român.

Constatăm acest adevăr pentru unii din ai noştri, cam neîncrezători în forţele noastre proprii, dar cu deosebire pentru acele lăpădături ale neamului nostru, acum constituite în trifoliul Vlaicu-Brote-Mangra, cari să nizuiesc a surpa partidul naţional, ca apoi să treacă poporul românesc în tabăra partidului guvernamental.

Atât am aflat de lipsă a relieva din trecut. Incolo să punem vâl preste ei şi să-l împredăm istoriei. În aceste zile solemne ale păcii privirile noastre se îndreaptă în viitor. Mari evenimente se pregătesc în viitorul apropiat şi grele lupte ne aşteaptă. Să amintim numai în treacă unele chestii: eventuala disolvare a camerei şi *alegeri nouă; noua episcopie maghiară; reforma electorală; combaterea şi strivirea vânzătorilor de neam, cari şi-au ridicat iarăş capul, etc. etc.* Dar mai pe sus de toate luminarea poporului şi complectarea organizaţiei de partid.

Restabilindu-se pacea, suntem convingi, că comitetul partidului nostru va dezvolta o activitate dublă în conducerea şi apărarea intereselor poporului românesc.

Salutăm deci din nou pacea şi aducem şi din partea noastră mulţumite tuturor acelor, cari au conlucrat la înfăptuirea ei, în deosebi d-lui profesor şi vrednicului naţionalist, *Constantin Stere*, care are încontestabil cel mai mare merit în chestie.

Sus să avem inimile!

In cele ce urmează dăm actele oficiale despre încheierea păcii:

Proces-verbal.

Subscrişii delegaţi ai comitetului naţional român, pe deoparte şi comanditarii ziarului „Tribuna“, pe de altă parte, pătrunşi de necesitatea imperioasă de a restabili viaţa normală de partid, afirmând unitatea şi solidaritatea naţională, precum şi de dorinţa de a asigura disciplina de partid şi a încheia pacea cinstită pentru toţi, curmând astfel neînțelegerile iscate între comitetul naţional şi ziarul „Tribuna“, am căzut de acord şi am convenit la următoarea înţelegere:

1. Comanditarii ziarului „Tribuna“ pun acest ziar, precum şi ziarul „Tribuna Poporului“ şi înţreaga avere a acestora, la dispoziţia comitetului naţional, obligându-se de a împlini toate formalităţile ce se vor găsi necesare.

2. Comitetul naţional se va reintregi prin retragerea demisiunilor din partea d-nilor N. Oncu, N. Ivan, O. Goga şi P. Givulescu, şi prin cooptarea de către comitet a d-lui R. Ciorogariu în locul vacant.

3. Comitetul naţional va lua asupra-şi activul şi pasivul societăţii în comandită „Tribuna“.

4. Ziarul „Tribuna“ se va fuziona cu ziarul „Românul“ într'un singur organ al comitetului naţional.

5. În consiliul de administraţie al ziarelor comitetului vor intra d-nii: N. Oncu şi S. Raicu, iar d-l O. Goga în comitetul de redacţie al acestor ziare.

Chiar prin încheierea înţelegerii de faţă dispărând pentru totdeauna toate motivele de discordie, dispunem, ca acest fapt îmbucurător să fie adus la cunoştinţa generală prin publicarea prezentului proces verbal.

Arad, 5 Martie 1912 c. n.

Delegaţii comite-	Comanditarii
tului:	»Tribunei«:
Dr. T. Mihali m. p.	R. Ciorogariu m. p.
Dr. Iuliu Maniu m. p.	Sava Raicu m. p.
Dr. R. Veliciu m. p.	Dr. N. Oncu m. p.

Comunicat

Comitetul central executiv al partidului naţional s'a întrunit în 10 Martie n. a. c. în Arad în şedinţă extraordinară, în care a luat la cunoştinţă şi a aprobat deciziunile cuprines în procesul verbal publicat la alt loc al ziarului nostru.

Pentru executarea acestor concluze s'a delegat o comisiune de 5 membri, având să apară cu începere de mâne un singur ziar al partidului naţional român, în Arad, păstrându-se numele de „Românul“.

Tot în această şedinţă pe lângă rezolvirea mai multor chestii de ordin personal, s'a ales un al treilea v. prezident al partidului naţional român dl dr. Aurel Vlad.

Pentru organizarea clubului comitatens din comitatul Făgăraşului şi pentru aplanarea unor neînțelegeri de ordin personal s'au delegat d-nii Nicolae Ivan şi Iuliu Maniu.

Comitetul în legătură cu situaţia politică a discutat eventualitatea dizolvării camerei şi în vederea acesteia a luat măsurile necesare pentru cazul dacă situaţia politică din ţară ar rezulta dizolvarea camerei şi prin urmare, intrarea în lupta electorală.

Având mai departe în vedere faptul că, chestia votului universal a ajuns a fi preocuparea principală a cercurilor politice, comitetul a delegat o comisie de trei, compusă din domniile dr. Valer Moldovan, dr. Victor Onişor şi dr. Romul Boila, pentru compunerea în mod sistematic a principiilor şi executivei practice după cari este a se rezolvi această mare problemă de stat în mod corespunzător intereselor poporului român şi a interesului obştesc al ţării.

Teosofia în actuala ei fază.

De prof. V. Gr. Borgovan.

— Urmare. —

Lucrul acesta d-nul Leon Lery ni-l explică în parte în chipul următor: «Era într-o noapte de 24 Decembrie 1890, — zice d-l Lery. Ninoarea sălta în vârtejuri de-asupra acoperişelor albe; sufla un vânt furios...»

Câtând să prelungesc o veghiare plăcută, în cabinetul meu bine încălzit şi bine luminat, mă dusesem la bibliotecă să iau un volum din dialogurile lui Platon... Când mă întorsei, nu mai eram singur. Pe fotoliul de lângă biroul meu sta cineva.

Un om de statură mijlocie, cu o frunte largă încadrată cu păr alb, elegant îmbrăcat... Nimeni nu mi-l anunţase, nu-l văzusem când intrase, nu-l cunoşteam. Şi, ceea ce mă întriga mai mult, era că nu simţeam nici o mirare. Avui convingerea, că deoarece ce se afla acolo, așa trebuia să fie și o putere irezistibilă mă îndemna să convorbesc cu acest straniu personaj.

— Va să zică, nu ești teosof? mă întreabă necunoscutul.

— Nu, ru sânt teosof și nu știu

anume ce se înțelege prin teosofie. D-ta știi?

— Da, de vreme ce am venit să ți-o spun.

— Atunci, spune-mi-o!

— Ei bine, Teosofia... e știința absolută, sigură și universală, știința trecutului, prezentului și viitorului... Teosofia e lumina, prin care se împrăștie îndoelile, se rezolvă problemele cele mai complicate...

— Dar, ca să dobândești așa știință, trebuie multe vieți de om, pare-mi-se.

— Ce vârstă ai d-ta? întreabă d-nul Lery.

— N-am vârstă; de altfel nici d-ta, care crezi că ai 60 de ani și de fapt ai câteva milioane... nu pot să spun câți ani ai după cronologia omească, fiind că ești nemuritor.

— Și ce înseamnă a fi nemuritor?

— Înseamnă, că sufletul d-tale e un reflex al divinității, care împărțit printr-o prismă formidabilă, în o mulțime nesfârșită de raze, a format toate sufletele omenești, cari nu sunt altceva decât aceste raze, raze nemuritoare. O rază nemuritoare e îmbrăcată în corpurile d-tale prin mijlocirea forței vitale...

— Cum? corpurile mele? eu am mai multe corpuri?

— Da, dar mai întâi să știi ce-i forța vitală!

— Și ce-i forța vitală!

— Forța, energia sau și fluidul vital e principiul, mulțumită căruia moleculele materiale (formate și ele din grupuri de atomi și ioni indestructibile) se grupează după anumite forme și constituiesc organismul, omeșesc animal și vegetal.

Energia vitală e o transformare a energiei generale din univers, care d. e. din ghindă produce ștejar, din un sămbure de păr, — produce părul — plantă și care — forță vitală se transmite corpului animat prin generațiune*. Acest fluid vital se naște, trăește și se dizolvă iarăși atunci, când voi ziceți, că omul moare, pe când moarte, în înțelesul adevărat, nici nu există!

— Dar atunci ce este fenomenul morții, această problemă care ne îngrijeste pe toți?

— Nimic mai simplu. Ai văzut de sigur vre-odată un actor, cum se desbracă, după ce cortina cade și-și lasă la lădă costumul cu care își jucase rolul?

— Da, am văzut de renumerate ori.

*) C. Flamariu „Tainele cerului“ pag. 12. 158.

— Ei bine, moartea nu-i altceva. Ți-ai jucat rolul și, odată piesa isprăvită, te desbraci, adică îți lași corpul ce nu-ți slujește la nimic și care tot ca costumul uzat al actorului, se duce la grămada de șdrențe, de unde bucată cu bucată, ată cu ată, se întoarce la elementele care-l absorb, după ce au ajutat a-l distruge!

— Și nu mai rămâne nimic? Dar, adineoră, vorbeai despre corpurile mele. Care sunt acele?

— Mai întâi e dublul eterian sau perispiritul. Perispiritul e învălț în corpurile fizice și croit pe același calapod; el e compus, cum numele arată, dintr'o materie eteriană, care scapă simțurilor noastre. Perispiritul supraviețuește corpului material și după moarte, însoțește spiiitul, fiindu-i modelul și motorul; perispiritul posedă un întreg organism subtil și prin acțiunea sa, combinată cu fluidul vital al mediilor, sub formă de fantome — se manifestă oamenilor, produce zgomote, deplasează obiecte și corespunde cu noi prin semne convenționale.*) după cum am văzut în cazurile amintite mai înainte. Astfel, lumea invizibilă nu este în realitate decât prelungirea lumii vizibile. Dincolo de limitele simțurilor noastre sunt forme ale materiei și ale vieții, de care știința

a început a-și da seamă de când cu aplicațiunea razelor X, descoperirea radiumului a radio-activității și a fenomenelor împreunate cu aceste.

După ce a supraviețuit cât-va timp dublul eterian sau perispiritul se descompune la rândul său, se risipește și dispare, înapoiind mediului eterian, elementele din care era alcătuit...

Dar încă nu s'a isprăvit... Precum eterul și dublul eterian nu pot fi văzute, vei admite ușor, că sunt planuri în Univers, care nu le poți pricepe și totuși există, și unde viața urmează în condiții particulare cu deosebite organe și cu totul alte fenomene decât celea de pe planul vizibil... Așa este în realitate. Și pentru a evolua în această parte a Universului, după ce ți-ai părăsit corpul fizic și perispiritul, apari cu corp astral. Acest corp astral e compus din elemente încă și mai subtile, mai delicate și mai impenderabile decât materia, ce servise la alcătuirea corpului eterian. Pe planul astral, cu acest corp astral, începe o evoluție cu totul diferită de cea pe care ai îndeplinit-o pe planul fizic cu corpul material.

— Dar la ce servește acest corp astral? întreabă d-l Lery.

— Servește ca intermediar între inteligență, care residă în corpul mental și între corpul fizic!

*) Leon Denis „O C.“ pag. 12, 52.

Ion Borgia.

»Și simt trecând a morții înflorare«. Așa cântai numai cu câteva luni în urmă sfârșitul necunoscuților eroi, pe cari îi așteptai să răsără din mijlocul neamului tău, ce stă »în mută ingenuchiare«. Iar moartea, și ea dușmană mai mult nouă decât dușmanilor noștri, parecă s-a temut de glasul tău și s-a furișat lângă cuibul abia clădit pentru o viață întreagă și te-a răpit, pe tine înaintea tuturor.

Și te-a dus fără să fi șters încă odată cu dulcea ta privire urta încruntătură de pe fruntea prietinelui tău. Te-ai dus fără să-ți fi auzit încă odată risul tău de copil, alintat de toată lumea, care trebuie să sune și mai argintiu acum, de când îți aduseși în casă fericirea vieții tale; fără să fi putut lămuri de ce o neînțeleasă sfilă m-a ținut atâta amar de vreme departe de tine, ca să nu fur nici o clipă din viața celui mai candid om, când el avea acum pentru cine să o trăiască.

Și cum Ingerul Mângâierii a voit să mă cruțe și mi-a adus vestea morții cu două zile mai târziu, pentruca să port cu două zile mai puțin amintirea morții tale, ce mă leagă de trecut și deci de viață, nu pot sta în clipele acestea în preajma mormântului, ce te va primi n' tăcerea lui etern înflorătoare.

Am fugit dintre oameni, — ca și când ei te-ar fi omorât, — și m-am oprit aici în mijlocul pădurii. Înaintea mea e o vale, o uriașă groapă. Și stau lângă un tânăr stejar la marginea cărării, martorii câtorva clipe de nefericire, de care tu știai; stau și plâng după tine.

Și deși blăstemul lumii acesteia n-a lăsat, ca aerul să poarte și gândurile oamenilor în valurile sale, îmi trimet totuși sufletul meu, ingenuchiat pentru un moment în fața tiranice morți, să te nsoțească la locul tău de odihnă.

Văd cum te duc prietini în tânguiosul glas de clopot. Îl aud și eu, și-l aude și pădurea aceasta miloasă, care văjăie și-și trimete inimile sale funebre în casele dealului, de unde ele s-afundă și se pierd în tainicul murmur al pământului.

O suflare plină de groază trece peste pământ. Parecă el se zguduie în sprijinul său nevăzut. Căci norii pribegi aruncă uriașe umbre peste câmpiile amuțite, cașicând ar vrea să ascundă groapa ta dinaintea vederii ciocilor. Și frunzele veste de vin învâlmășite de peste deal și din vale și fug pe cărări încoale departe, îngrozite de ce se săvârșește acum lângă mormântul tău.

— Dar ce e acest nou corp mental?

— Corpul mental, alcătuit dintr-o materie și mai fină și mai subtilă decât corpul astral, e depozitarul voinței și al inteligenței. Prin trântul se formează și lucrează aceste două facultăți principale. După cum voința e mai tare și inteligența mai dezvoltată și mai superioară, vibrațiunile ce le produce și le comunică celorlalte corpuri sânt și ele mai lămurite, mai puternice și mai superioare. ... Admiți, negreșit că vibrațiile intelectuale ale unui Platon ori Socrate nu sânt ca ale oricărui om de rând, precum voința unui Cesar ori a unui Napoleon nu e egală ca cea manifestată de un burghez oarecare. Aceasta provine din cauză că, la unii ca și la alții corpul mental sau inteligența — cum se zice de obicei, — are grade diferite pe planul intelectual.

— Și care-i destinul acestui corp mental?

— După evoluțiunea mai mult sau mai puțin prelungită pe planul astral, corpul astral dispăre și el, cum corpul fizic și cel eterian au dispărut pe planul material. Atunci corpul mental, pus în libertate, începe evoluția sa pe planul mental, precum corpul fizic și-a îndeplinit evoluția pe planul material și corpul astral — pe planul astral.

— Și apoi? Intrebă d-l Lery pe straniul său interlocutor.

măntul tău deschis. Și arborii își clătesc vârfurile și-și tremură toate ramurile și vijăie în cor amenințător spre cerurile înalte: »Pe-acesta nu trebuia să ni-l luați!...»

Acum te cobori în pământ: încet, afund, în Necunoscut. Întreagă viața parecă a stat pe loc: nici firul de iarbă n-a mai crescut, nici vântul n'a mai suflat, nici gând de om nu s'a născut. Pe toată întinderea lumii e o clipă de jale: lacrima Pământului după tine! Apoi dintre bulgării de țărână, cari te-acopere, se desface iarăș Moartea cu-aripile întinse și tristă și plânsă o ia în lumea întreagă, să împlinească porunca celui Necunoscut, cunoscător a toate.

Necunoscutul? E-un glob de întuneric. Noi stăm în mijloc. Și pe cerurile lui ard lumini. Una câte una se sting: și tata și mama și alții și se tot întunecă. Iar acum te-ai stins și tu și parecă întunecul s'a făcut mai des și mai negru; ca atunci, când au murit mama și tata. Și se va întinde și peste noi și nu vom ști unde-am fost și unde vom fi. Moartea numai va trăi vecinic!

Iar din noi oamenii numai ce-ace am muncit pentru binele și fericirea altora: scânteile sufletului nostru prinse-n slovele cărților.

Tu câte inimi nu ai inseninat cu cântecele tale, cari sânt ale bucuriilor și durerilor nevinovate? Câți ochi nu ai învăpăiat, când răpit de furtuna pornită de Sămănătorul unui mare viitor, ți-ai acordat și tu harfa pentru cântece de vitejie: când voiai lupta, tu, care erai o creațiune a celei mai curate nevinovății? Câte speranțe ai deșteptat cu pătrunzătoare tale studii asupra limbii și literaturii noastre? Cu ce gingașă înțelegere a unui suflet de poet te-ai apropiat de I. Popovici — Bănățeanul, cel fără de noroc. Căci tocmai acum a trebuit să cadă condeii din mâna ta, care erai cel mai chemat să-i strângi într-un volum opera întreagă, tu, care nu te-ai gândit să-ți o strângi la un loc nici pe a ta. Și câte vieți nu ai îmbogățit cu sentimente și gândiri noi, când ai cântat în anii aceștia din urmă atât de ascuns, cașicând ai fi cântat numai pentru tine, fericirea și idilica dragoste ca din povești? Și oare ce gingașe taine ascunde cântecul tău de lebedă, acea feerie „Ileana“, care prevestea un mare viitor modestului autor?

Cine să ne mai talmăciască pe cei mai mari genii ai literaturii universale: pe Goethe și pe Shakespeare? Cu cine să mai schimbăm noi, prietini tăi, o vorbă cuminte și așezată, care totdeauna căuta să împăciuiască, asupra dramelor moderne? Unde să găsim pe-al doilea, care să vadă în adâncimile vieții noastre, pentru ca să poată găsi „o mare destrăbălare morală și o

— Apoi, acelaș fenomen se reproduce pe planul mental!...

— Dispare și el, la rândul său?

— Da, dispare și el, pentru a pune în libertate corpul causal.

— Dar, ce este acest nou corp causal?

— Corpul causal e oare cum *chivolutul sufletului*, cum ziceți voi, de nu chiar sufletul însuși și pe care noi îl numim *Ego* sau *conștiința de sine*. Dar să nu te rătăcești în subtilități care te-ar incurca și te-ar aduce prea departe! Mărginește-te a ști acum, că *acest corp causal supraviețuiește singur distrugerii succesive a celorlalte corpuri, că numai dansul durează în etern și că numai în profilitul lui se îndeplinește lucrarea tuturor celorlalte, pe diversele planuri ale universului*. Fără îndoială cele mai multe suflete omenești, deși își păstrează după moarte identitatea însă nu-și păstrează și *conștiința existenței lor*. «*Nemuritori, adevărate suflete constiente de nemurirea lor, nu sânt decât aceia, care încă din timpul vieții fizice, au conștiința spiritualității lor, ce nu e tot una cu o simplă impresie cerebrală.*» *)

(Finca va urma).

*) C. Flamarion „o. e.“ pag. 20 și următoarele.

strașnică dărăpănare socială“, cum le vedeai tu cu câțiva ani în urmă, păstrându-ți totuși sfilă de-a le spune în fața tuturor? Și oare se va mai găsi al doilea dascăl român, care după hotărâtoarele succese literare, ce le-a avut, dar după decepțiile, ce le-a îndurat din partea editorilor, cari și astăzi sunt lipsiți de înțelegere, să vrea totuși, ca tine, să muncească numai pentru școală zicând, că „e poate mai bine a te dedica cu totul acestei munci de mijlocire, de răspândire, de desfacere... a culturii“?

Și câte comori de gândire nu ascund încă scrisorile tale, pe cari le scriai îmbrăcând ideile în umorul acela delicios, ce înalță sufletele și înviorază curajul și dorul de muncă și de viață!

Cu această parte a muncii tale vei trăi vecinic. Și totdeauna se vor găsi între tinerete generații ce ne urmează, suflete înțelegătoare, cari vor ceti cu dragoste șirele scrise de tine. Nici unul din ele însă nu va putea simți fericirea, pe care-o simțeam și eu și cei ce te-au cunoscut, când ne vorbeai, sau când râdeam împreună și de năcazurile și de bucuriile noastre...

In molcomul freamăt al pădurii aud ritmul sinistru al loviturilor de topor. Foșnet de frunze, scâncete de așchii, vaietele crengilor! Se taie pădurea. Li se fură dealurilor sufletul: căci sufletul lor e-n văjăitul arborilor și-n verdețea lor și-n ofilirea frunzelor și-n căderea lor și-n mugurii din anul, ce vine. În razele apusului de soare văd lucirile topoarelor și văd și pe tăietori.

Numai omul se duce fără să știe cum și unde. Și te-ai dus și tu, prietin drag, și acum nu mai știi ce ești și cine a rămas pe lume, și nu vei ști cine vine după tine.

Ci eu sunt încă om și vreau să mă despart de tine, ca altădată în viață. Cum stau răzimat de arbore și dau un sărut, să-ți-l ducă pe supt pământ în groapa cea rece, deasupra căreia vor răsări flori de primăvară și vor cânta păsările în locul blândului cântăreț, care se odihnește acum plâns de flori și tânguit de pasări.

Iar de cei rămași, nemângăiatul frate de suflet al adormitului în Domnul se apropie acum, târziu și sfios, cu aceste cuvinte de mângâiere și cu lacrimile sale. El își ia partea sa din crunta durere ce-o simțesc după stingerea seninului suflet, care a sălășluit în prietinelui său drag, Ion Borgia.

Brașov, 28 Februarie v. 1911.

Al. Bogdan.

La situație. Măne vor fi primiți în audiență, cum am spus, contele Csáky Albin și Návay. În cercurile partidului muncii se crede, că amândoi vor recomanda M. Sale reactivarea contelui Khuen.

Vor mai fi ascultate părerile și ale altor corifei politici, dar din opoziție nu va fi chemat nime la palat. De aci se vede, că M. Sa voiește a pune la cale rezolvirea crizei prin politicieni din partidul muncii sau sprijiniți de acesta.

Auffenberg. Cercurile partidului muncii sunt foarte năcăjite pe ministrul de războiu, contele Auffenberg. Ci-că el poartă vina principală pentru căderea contelui Khuen. De aceea răspândesc felurite știri fantastice despre el. În »Pester Ll.« a apărut un articol, în care se afirmă, că Auffenberg ar fi înaintat la 1905 un memoriu la ministrul de războiu, în care a făcut un plan pentru »pacificarea« Ungariei prin ocuparea ei cu armata. Aceasta știre a desmintit-o Auffenberg.

Acum partidul muncii vrea să pună la cale o demonstrație contra lui.

În 24 Martie c. să va lansa Dreadneugh-ul austro-ungar Tegethof. De la serbări se va obține total partidul muncii, arătându-și prin aceasta neîncrederea față de Auffenberg.

S'au mănăiat vécarii pe sat...

Externe. Ca răspuns la demersurile puterilor pentru încheierea unei păci între Italia și Turcia ministrul de externe al Italiei va adresa puterilor o notă, în care se declară, că Italia nu poate renunța la anexarea Tripolitaniei în schimb însă, că e gata să facă concesii pe terenul religios, să plătească o despăgubire pentru domeniile statului turcesc din Tripolitania și să ia asupra sa partea din datoria statului, care revine Tripolitaniei.

— La ceremonia numirii lui Yuan-shikkai ca președinte provizoriu al republicii chineze, care a avut loc alaltăieri în Peking, au asistat delegații armatei, flotei, comerțului și numeroși străini. Legațiunile nu erau reprezentate. Yuan-shikkai a citit o declarațiune spunând că se va sili cu credință să ajute la propășirea republicii, să înlăture inconveniente celor cinci rase, cari constituiesc nația. Yuan-shikkai a încheiat jurând că se va retrage imediat ce președintele definitiv va fi numit.

Din monografiile comunelor noastre.

de Dr. G. Maior.

III.

Cu privire la trecutul poporului nostru, incontestabil, că marischimbări s'au petrecut sub împărăteasa Maria Terezia și cu deosebire sub Iosif al II-lea, cari ar fi bine să le cunoaștem cât mai de aproape, anume cât mai detaliat familiile înregimentate în graniță după Conscriptiões tabellen — nominal și cu averta ce au avut ei atuncea, căci jeleri nu au prea luat, ci tot oameni liberi și cu ceva stare. În satele din Bănat a silit populațiunea bejenară să se așeze în sate mari, regulate, dărâmandu-le bordeiele și cocioabele de mai înainte sau formând sate noi, cu locuitori liberi aduși din alte părți și dotându-i cu pământ suficient de hrană cel puțin pentru o generațiune — două. Noi am fi dorit ca pâr. Bușila să-i fi căzut sarcina descrierii Orlatului ca centrul principal al regimentului I, unde trebuie să se găsească multe acte importante. Este curios faptul că comuna Nicolinț a rămas ciacășă — iobage — deși situată numai la 12 klm depărtare de Biserica Albă, care oraș era sediul stabului regimentului german-banatic, compus din 70% sârbi 23% români și numai 7% nemți. Așa zicând comună rămasă iobage la porțile orașului pur grăniceresc și cari au fost motivele neînregimentării lui. De altfel Românii iobagi din comitatele Carașului, Timișului și Torontalului s-a dat la 1781 Urbariul registral al sarcinilor, tipărit în limba română. Cu iobagii români administrația civilă făcea în zilele de clacă casele și acareturile necesare și ogoarele pentru noui musafiri a șvabilor și lotringienilor, italienilor etc., iar nemții dacă puneau și ei mâna la construirea casei lor proprie, lor li se plăta munca în bani și li s-au dat loturi tot mari de câte 40 jugăre și în pământurile cele mai bune. Contra Românilor doștiți și a bufanilor au revirat brigăzi întregi și-i ținea în cordon de 40 de zile. Românii li s-au dat urbariul și sarcinile militare cu granița ca să apere pământurile cu speșele lor proprii. Învățătorii lor cei mai buni au fost siliți să ia nemțoaice de neveste, pentru a-i germaniza cu totul, și a le da o educație specific germană-austriacă. În luptele cu Turcii au rămas pe câmpul de onoare 11 din 38, iar 3 au venit schilozii, iar în războiul cu francezii au rămas pe loc 16 și 3 răniți din 35 plecați în 1793—1801, și 2 morți în 1805, 4 morți în 1809 din 26, și 1 mort în 1812 — sau în total 37 morți și 8 răniți din o singură comună Săn Iosif iar din comuna Maidan au plecat la bătaia cu francezii 38 și au pierit 19 din ei.

Dar în fine, suntem stăpâni iarăș pe pământul, care l-am avut. Să vedem cum îl știm folosi și cultiva. Despre cultura lui, Benigri în statistica granițelor militare ardeleni dela 1816 — zice — »Die Acker bei den Walachen sind in zwei »Calcaturen« getheilt« — adică, terenul este împărțit în 2 calcături sau 2 câmpuri. Pâr. Bușila zice, că din teritorul comunei Săn Iosif de 3400 jug., 694 jug. sunt arături, 71 jug.

grădini, 1537 jug. fânațe, 206 jug. pășune, 824 jug. pădure și 65 jug. ne-productiv. Grău de toamnă s-a sămănat mai întâi în Săn-Iosif în toamna anului 1905, de vre-o 8 proprietari, urmând pilda Sângeorzenilor, cari îl sămănau cu un an înainte. De oare-ce nesămănând încă mulți înși, îl mănăcară păsările și azi nu mai sămăna nime.

Napi de vite a sămănat mai întâi preotul în 1904 și de atunci se practică cultura lor. Trifoi a sămănat prima dată notarul Stössel (jidan) în 1896 cu foarte bun rezultat.

De atunci se mai sămăna, dar de foarte puțini înși. Luțernă încă se sămăna cu rezultat bun, dar prea puțin. Va să zică, oamenii noștri de acolo stau încă și astăzi pe lângă sistemul bional, unde erau acum 100 de ani!

În 1883 s-au sămănat în hotar 20 jug. cu grău, 4 cu secară, 3 cu orz 120 cu ovăș, 2 cu hrîșcă, 12 cu cânepă și 14 cu cartofi sau barabule. Pomi fructiferi încă nu sunt, numai în 1905 a fructiferat câteva altoi de pomi fructiferi, iar pân' aci mare parte a grădinilor din sat erau nefructifere. Apoi tocmai în regiunea răcoroasă de munte reușește perfect orzul de primăvară, care se cultivă până la marea Albă; reușește ovășul, cartofii, inul, merii, prunii etc. și chiar porumbul scorumnic, apol mult mai bine trifoiul roșu, decât lucerna.

Cât de departe sunt conducătorii noștri de prin satele de munte și dela câmp, dela percepțele germanului:

Viel Futter, viel Dünger, — viel Dünger, viel Geld, sau pe românește ai nutreț mult, produc gunoiu mult, ții vite bune și capeți și bani destui. Conducătorii noștri de astăzi se pare a fi înapoi foștii căprari și fâhreri din graniță, cu toate studiile lor academice, căci în graniță se dădea o mare atențiune pomiculturii.

Comuna Orlat posedă 1112 jug. arătură, din care tot după sistema bională cultivă 460 jug. cu grău, 70 jug. cu secară, 10 cu ovăș, 10 cu orz, 10 cu cânepă, 4 cu trifoiu, 3 cu mazărice, 560 jug. cu cucuruz, 20 cu cartofi, 3 jug. cu efecle de nutreț; legume prășesc foarte puține, poame de asemenea, dar cumpără nutreț dela satele vecine de circa 1500 fl. pe an, și au 526 jug. pășune și peste 7 mii (7306) jug. pădure. Însă autorul ne spune, că butecale, ce se produc pe hotarul Orlatului, nu sunt de ajuns ca să hrănească pe locuitorii acestei comune, nici fănul cu otava nu sunt îndestulătoare pentru hrana vitelor în timpul iernei. Credem și noi aceasta.

Dar cum ar fi, dacă ar trece la cultura alternă de 4—5 câmpuri, cu introducerea trifoiului și efeclelor, în rotațiunea ordinară, care le-ar da și nutreț și buteci în de-ajuns? deosebit de pășunile din munte, despre care vom vorbi deosebit.

(Va urma).

Concertul Ana Voileanu.

Brașov, 13 Martie n.

Începem recenzia noastră despre concertul mult promițătoarei noastre artiste, Ana Voileanu, cu următoarele rânduri, pe cari le-a publicat d-nul Rudolf Lassel, mult apreciat pianist și compozitor brașovean, în n-rul de ieri seară al ziarului »Kr. Zeitung«, în ajutorul concertului:

»Tânăra pianistă, d-șoara Ana Voileanu, mi-a cântat eri. Cine poate să ne redea fantazia F-moll de Chopin cu atâta bravură tehnică, cu atât avânt și foc, cu atâta pricepere artistică matură, — o putem numi o pianistă escelentă, și cine e în stare să compună o fantazie românească atât de dragută și cu un efect pianistic și muzical atât de puternic — o putem numi un talent real.

»Suntem în drept a aștepta cu curiozitate decursul concertului de astăzi și cu deosebire impresia rumerelor mari ale programului ei: Schumann, Bach, dintre cari nu mi-a cântat eri nici unul.

»Albă o sală plină și o primire atât de călduroasă, precum merită această artistă română atât de mult promițătoare și în același timp atât de modestă!«

Elogiile de mai sus nu noi, Românii, le-am scris la adresa artei, ci un om strein de neamul nostru, dar un muzician de primul rang, care este incontestabil d-nul Lassel.

Și într-adevăr d-șoara Ana Voileanu ni s-a impus dela prima atingere a clapelor ca o artistă adevărată, curerindu-ne în sbor inimile. Timp de aproape două ceasuri, cât ne-a cântat și încântat, sufletul ei, toată ființa ei părea contopită cu pianul, iar noi, cei atât de neobișnuiți să asistăm la concertul unei pianiste și mai cu seamă a unei pianiste române și să apreciem arta măiestră a cântecului la pian, am urmărit cu respirația aproape oprită, jocul ei măiestru.

Nu suntem chemați, dar nici nu putem intra în aprecierea amănunțită a capo-de-operele clasice, pe cari ni le-a interpretat cu atâta perfecție simpatice noastră artistă; ceea ce însă putem constata este, că impresia, pe care ne-a lăsat-o în sufletele noastre arta d-șoarei Voileanu, a fost covârșitoare. I-am admirat tehnica escelentă, care de multeori ne făcea impresia, că estinsa claviatură a pianului este numai o jucărie în mâinile artistei, am rămas uimiți de puterea cu care lovea clapele, redându-ne acordurile cele mai puternice și în același timp ne-a emoționat gingășia, cu care ne reda pianissimo-urile cele mai fine. Iar interpretarea admirabilă, prin care a turnat viețuță, avânt și dulceață în piesele cântate, ne-a dovedit că stăm în fața unei artiste, care a pătruns operele marilor compozitori «Bach-Busson, Brahms Schumann și Chopin până în cele mai mici detalii.

În ultimul punct al programului „Melodii românești” d-șoara Ana Voileanu ne-a surprins cu o compoziție proprie admirabilă cu motive din doinele românești, care ne-a arătat că artista noastră este în același timp și o mult promițătoare compozitoare.

Aplauzele și aclamațiile, cari s'au adus d-șoarei Voileanu după fiecare punct și cu deosebire după ultimul punct, nu se pot descrie. A fost un potop de aplauze, cum mai rar am auzit răsunând în sala Redutei. În semn de recunoștință și admirație s'au oferit d-șoarei Voileanu câteva cadouri în flori și o vază de argint.

Păcat, că mulți dintre brașovenii noștri au eselat prin absență. Provincia n'a fost de loc reprezentată, semn că nu toți își înțeleg încă datorită, ce le-au față de rarele noastre talente reale. Dar ei vor regreta, nu noi cari ne-am ales dela concertul de eri cu impresiuni neșterse.

După concert o parte a societății românești s'a întrunit în sala Redutei, încunjurând cu dragoste și sărbătorind pe artista și pe părintele ei, dl asesor cons. Mateiu Voileanu.

r. e.

Din România.

Recolta viilor. Terminând adunarea datelor privitoare la întinderea și producția totală a viilor în cursul anului trecut, direcțiunea statistică de pe lângă ministerul de domenii, a întocmit statistica definitivă în această privință. Conform acestei statistici întinderea totală a cultivei viilor a fost de 71.438 hectare vii productive, din cari 53.750 hectare vii românești și 17.688 vii americane. În ceea ce privește recolta din anul trecut, ea nu poate fi considerată între cele mai bune.

În privința prețurilor pe deoparte recolta slabă, pe de altă parte împușnarea rezervelor trecute au făcut ca prețurile vinului să se ridice.

Mijlocia, care s-a plătit în țara întreagă a fost, în adevăr, de 4 lei 65 bani decaltru, dând o valoare totală de 46 milioane lei. În multe județe mijlocia aceasta a fost mai ridicată. Cel mai scăzut preț s-a obținut în județul Fălciu, ajungând media la 3 lei și 15 bani decaltru.

În afară de cele 71 mii hectare, pe cari s-a întins anul trecut viile productive, trebuie să mai adăugăm încă 14 mii de hectare vii cultivate în ultimii ani și cari vor da recoltă cu începerea anului acesta.

***

Știri mărunte.

— Soțiile primarilor, notarilor, șfilor de garnizoană, condamnați,

după 1907, ca unii cari au luat parte la răscoale, au înaintat o petiție ministrului de justiție în care îl imploră să intervie și pentru grațierea soților lor, — pentru a se completa opera făcută cu grațierea soldaților dela Stănești.

— D. C. C. Arion ministru al instrucțiunii publice, a înscris în proiectul de buget o subvenție anuală de 1000 lei pentru fondul creat de celebrul nostru compozitor Enescu, în scopul creării unor premii pentru compozitorii români.

— D. Dr. Nicolae Leon, profesor la facultatea de medicină din Iași, a fost confirmat pe doi ani decan al acestei facultăți.

ȘTIRI.

— 28 Februarie 1912.

Banchetul din Arad, aranjat Duminecă sara pentru sărbătorirea aplanării conflictului, provocat de «Tribuna», a decurs într'un mod foarte însuflețit. Seria toastelor a fost deschisă de dl dep. Dr. T. Mihali, care a închinat pentru dl Stere. Dl Stere mulțumind a închinat pentru d-nii G. Pop de Băsești și T. Mihali, cari reprezintă unitatea de partid. Au mai vorbit apoi d-nii Ciorogariu, V. Goldș, Dr. Valda, Dr. Velicicu. Dr. C. Brediceanu și Dr. Maniu. În semn de amintire i s'a predat dlui C. Stere o ramură de măsline, lucrată în argint.

— 0 —

Sedința reprezentanței fundațiunii Gojdu. Reprezentanța fundațiunii Gojdu și-a ținut Luni sedința anuală, sub presidenția I. P. S. Sale mitropolitului Meșianu. La sedință au luat parte episcopul Oristea al Caransebeșului și episcopul Ioan Pap al Aradului. Comitetul a încheiat bilanțul pe exercițiul trecut și a hotărât asupra repartizării burselor. I. P. S. Sa mitropolitul Meșianu a făcut necrologul, fericitului Ioan cav. de Pușcariu, fost membru în comitet, în locul căruia a fost ales dl dr. Ioan Mihu din Orăștie.

— x —

Sistarea «Tribunei». «Românul» ce ne sosește, publică următorul avis:

Cu începere de azi (12 Martie n.) «Tribuna» fusionază cu «Românul», tuturor abonaților ei li se va trimite pe viitor «Românul». Acelora, cari au fost abonați ambelor ziare, li-se va socoti în abonament la «Românul» tot ceea ce le mai datora «Tribuna».

— x —

Alegeri la orașul Lugoj. Din Lugoj ne vine îmbrucătoarea veste, că adunarea reprezentanței orașenești, ținută Luni, a acclamat cu unanimitate prim-notar orașeneș pe dl Dr. Ioan Baltescu, iar comisar cercual a fost ales cu unanimitate dl Ioan Oltean, cancelar la comitat.

Aceste alegeri ne dau o nouă dovadă despre perfecta organizare și frumoasa activitate desfășurată de fruntașii Lugojenii la viața publică și politică.

— x —

Necrolog Personalul «Tipografiei Diecezane». cu adânc regret aduce la cunoștința tuturor colegilor și cunoscuților, că prea iubitul lor coleg și prieten George Olteanu, culegător tipograf, a încetat din viață, după lungi și grele suferințe Duminecă, în 10 Martie n. c., în etate de 27 ani. În mormântarea a avut loc Marți în 12 Martie n. c. — Odihnească în pace! — Arad, Martie n. 1912.

— x —

Deputați sinodali din cler au fost aleși Joi, pentru sinodul arhidiecezan, următorii domni: Cercul Sibiu, P. C. Sa, Arhimandritul Dr. Ilarion Pușcariu, vicariu arhiepiscopesc. Cercul Săliște Dr. Ioan Stroia, protopresbiter. Cercul Sebeșul-săseș, Sergiu Medean, protopresbiter. Cercul Alba-Iulia, Nicolae Ivan, asesor consistorial. Cercul Deva, Vasile Domșa, protopresbiter. Cercul Hașeg, Lazar Tritean, asesor consistorial. Cercul Ila, Zevediu Mureșian, protopresbiter. Cercul Geagiu, Dr. Ioan Lupas, protopresbiter. Cercul Zarand, Vasile Damian, protopresbiter, deputat dietal. Cercul Câmpeni, Romul Furdulu, protopresbiter. Cercul Turda, Jovian Mureșan, protopresbiter. Cercul Cluj, P. C. Sa, protosincelul Dr. Eusebiu R. Roșca, director

seminarial. Cercul Dej, Vasile Duma, protopresbiter. Cercul Bistrița, Galacteon Șagău, asesor consistorial. Cercul Târnava, Mateiu Voilean, asesor consistorial. Cercul Sighișoara Dumitru Moldovan protopresbiter. Cercul Treiscaune, Const Dimian, protopresbiter. Cercul Brașov, Dr. Vasile Saftu, protopresbiter. Cercul Bran, Ioan Hamsea protopresbiter și Cercul Făgăraș, Nicolau Borzea protopresbiter.

— x —

În jurul descoperirii polului sud. Exploratorul Amundsen a trimis alaltăeri o telegramă din Hobart ziarului «Daily Chronicle», care are următorul cuprins: N'am găsit nici o urmă, din care ași putea constata că căpitanul Scott (acesta plecase încă din anul 1910 spre polul sudic. Expediția lui a urmat calea percursă de exploratorul Shakleton) a fost la Polul sud. Se poate ca el să fi ajuns acolo înaintea mea, și urmele lăstate de dânsul să le fi distruș viscoale. Eu am stat acolo 3 zile, și n'am găsit nimic. M'am convins că la polul Sud nu băntuiesc furtuni mari. Eu și expediția mea am avut de suferit din cauza viscoalelor, cari de multe ori ne-au reținut mai multe zile în corturile noastre. În cele 6 săptămâni am întâmpinat mari greutăți, meru trebuia să urcăm munți de gheață. Polul Sud se află pe un platou de 3200 metri.

— x —

Accidentul mortal al unei aviatoare. Pe câmpul de aviațiune dela Etampes s'a întâmplat un accident mortal, a cărei victimă e tânăra aviatoare Suzanne Bernard, care voia să depună examenul de pilot. După două ascensiuni reușite, aviatorea s'a mai înălțat încă o dată, cu toate că i se atrăsese atenția să nu forțeze aparatul prea mult. În urma unui viraj prea brusc, aparatul a căzut la pământ și peste câteva minute aviatorea încetă din viață. Suzanne Bernard era în etate de 19 ani.

— x —

Contesă osândită la moarte. Curtea de casație din Paris a respins recursul contesei Couvigny osândită la moarte — și astfel dacă nici președintele Fallieres nu o va agrafia, contesa va fi executată. Cauza pentru care ea a fost osândită, este că în toamna anului trecut își ucise împreună cu un copil al său, bărbatul. Contesa fusese condamnată la moarte, iar fiul complice la muncă silnică pe viață.

— x —

Gazul metan dela Sermășel. Printr'un ordin al ministerului de interne se acordă orașului Turda, dreptul de folosință a gazului metan dela Sermășel, pentru fabrica chimică ce se va înființa în Turda. Conducta de gaz va fi construită dela Sermășel direct la Turda, iar de aici va fi continuată până la fabrica de sodă din Uiouara.

— x —

Sânge de copil. Se anunță din Barcelona, că poliția de acolo în urma multor denunțări anonime a arestat pe femeia Henrietta Martini. Se spunea a nume despre ea, că ademenise pe mai mulți copilași și ducându-i la locuința sa, i-a omorât luându-le sângele. La interogatoriu, femeia a declarat, că sângele copilașilor are acea putere magică că poți face cu el pe orice tinăr să te iubească. Aceasta e cauza, pentru care Henrietta Martini — pe semne nebună — devenise groaza copiilor.

— x —

Fostul locotenent Hofrichter, care — după cum se știe — își face osânda la închisoarea din Mollersdorf, e tuberculos în ultimul grad. Boala s'a manifestat încă de când a fost adus la închisoare. De atunci boala s'a agravat în așa fel, în cât Hofrichter probabil nu va fi în stare să ia parte la procesul de divorț, intentat de soția sa.

— x —

«Coroana» institut de credit și economii în Bistrița, a votat, în urma autorizării primite dela adunarea generală prin direcțiunea sa, următoarele ajutoare: Pentru biserici și școale confesionale Cor. 545.—, pentru 12 elevi de meseriași, ajutoare cor. 315.—, pentru Reun. rom. de cetire din Bistrița cor. 50.—, pentru Reun. rom. de cântări din Bistrița cor. 50.—, pentru Reun. rom. de meseriași din Bistrița cor. 50.—, pentru școala de industrie casnică din Sibiu cor. 50.—, pentru masa studenților din Năsăud cor. 50.—, pentru masa academică din Cluj cor. 50.—, pentru fondul cultural din Blaj cor. 50.—, pentru fondul Dr. I. Mihu pt. ziaristi cor. 50.—, pentru literatură populară cor. 100.—, pentru colectele anului, ajutoare mărunte cor. 100.—. Total Cor. 1460.—. Din sedința direcțiunii, ținută în 9 Martie 1912. — Direcțiunea.

Un film de 25 klm. aruncat în Sena. Poliția din Paris a oprit reprezentarea unui film cinematografic de o lungime de 25 de klm. — ca obscen. Într-adevăr filmul în toată lungimea sa nu conținea de cât scene pline de obscenități. Poliția era însă în mare încurcătura. Nu știa ce să facă cu acest șarpe cinematografic de o lungime colosală. În cele din urmă s'a recurs la aruncarea filmului în Sena.

Câți-va agenți s'au imbarcat pe o barcă și pornind-o spre insula Ber-Galante, au dus cu ei filmul victimă, de l'au aruncat în valurile Senei.

— x —

Jos mustățile. Un subiect de actualitate la Paris este în prezent chestiunea cum trebuie să se poarte barbă și cu barbă, numai cu mustăți, ori complet rași. Un ziar a avut ingenioasa idee să facă o anchetă asupra acestei chestiuni printre cele mai apreciate artiste de către publicul parizian.

Răspunsurile au fost toate în favoarea raderei mustăților. Una singură dintre toate artistele întrebate a admis cel mult mustățile mici și bine îngrijite. Cât despre barbă nici o grație, nici o îngăduială!

De sigur, că răspunsul artistelor pariziene n'a fost provocat de considerații estetice, ci în ele se ascund năzuințele feministe cari tind la desăvârșita egalare a sexelor. Când barba și mustățile vor fi trecut în domeniul istoriei, sexul slab va avea satisfacția de a vedea căzută încă una din barierele, cari mențin închipuita superioritate a sexului tare.

— x —

Un candidat de avocat află aplicare momentană în cancelaria dlui Dr. Aurel Grozda, avocat în Butești (Körösbökény) com. Arad. Salariul se va stabili după înțelegere reciprocă. Ofertele direct la cancelarie.

— x —

Se caută un culegător tipograf și 2—3 ucenici de tipografie, la tipografia «Gazetei Transilvaniei». Condiții favorabile.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Șezătoarea în onoarea lui Caragiale. Duminecă, 4 Martie v., la 6 oare seara despărțământul „Brașov” al Asociațiunii va ținea o șezătoare. Programul va fi: D-l N. Bogdan, profesor, va vorbi despre opera lui Caragiale. Vor cânta: D-na M. Ciortea și D-l N. Oancea. Din scrierile lor originale vor citi d-nii Axente Banciu și Horia P. Petrescu. Iar din schițele lui Caragiale vor citi d-nii A. P. Bănuș și Al. Bogdan.

Prețul de intrare 20 bani de persoană.

— 0 —

Sinodul protopresbiterial al tractului Bran și-a ținut sedința sa ordinară în 27 Februarie v. c.

După verificarea membrilor din nou aleși pe 3 ani, s-a citit raportul general despre starea protopresbiteratului în privința bisericească, școlară și economică. S'a primit propunerea comitetului pentru înființarea școlii de cant și a membrului sinodal Dr. Meșianu pentru alungarea călugărilor, cari adună milă și strâng slujbe fără nici un drept dela popor. În fine s'a ales membru în scaunul protopresbiterial în locul preotului răposat Centiu, — preotul Victor Pușcariu din Sohodul. — Un membru sinodal.

— 0 —

Reuniunea germană de cântări «Kr. Männergessangverein» aranjează Sâmbătă seara în 16 Martie n. în sala Redutei o convenire colegială veselă împreună cu concert și dans. Intrarea de persoană 2 cor.

— 0 —

Apollo-Bioscop. Joi și Vineri în 15 și 16 Martie: Artiști de patinagiu în Budapesta (actualitate). Lucca (vedere). Jocuri de păpuși (vedere). Arta minunată a gimnastice (humoristic). O luptă pe viață și pe moarte (humoristic). Arden Enoch (dramă). Opera celebră a Lordului Alfred Tennyson, în 2 acte, filmul lung 1000 metri. Una mite și una de nopți (dramă), filmul lung 500 metri.

În pregătire: Cu singurul drept a se juca «Doctori», mare dramă socială în 2 acte, filmul lung 1000 metri.

Sâmbătă și Duminecă program nou.

Litere, arte și științe.

Sămțurile plantelor.

Trad. de George Joandrea.

Cercetările mai nouă ne dovedesc, că și plantele văd, simțesc, gustă, ba au și capacitatea elementară și de a se orienta, firește însă, că nu în înțeles atât de larg, ca animalele. Scrutări foarte estuine a săvârșit pe acest teren mai ales biologul francez Coupin, care într'un articol publicat în revista franceză „La Revue” descoperă și ilustrează însușirile de mai sus ale plantelor, cari în multe privințe nu sunt încă chiarificate deplin. Coupin susține, că plantele au sămțuri, acesta e fapt. Sămțurile acestea însă sunt cu mult mai nedezvoltate și în mare parte de altă natură, ca acelea ale animalelor și de aceea sunt așa de puțin cunoscute. Și capacitatea de a vedea a unei insecte e spre o pildă cu totul alta, ca aceea a unui animal de ordin mai înalt, cu cât mai mult va fi așadar capacitatea de a vedea a plantelor! Observările științifice sunt acestea: Plantele reagează totdeauna la efectele, ce le încungiuță, ba fac și deosebiri între efecte. Reagarea aceasta n'ar fi posibilă, dacă n'ar avea plantele sămțuri. Prin urmare trebuie să presupunem, că într'un înțeles mai larg și plantele văd, simțesc, gustă și se orientează tocmai așa, ca și animalele.

Dintre cele patru sămțuri amintite mai sus sămțul vederii e mai dezvoltat. E lucru cunoscut, că plantele și între referințele cele mai grele ne arată ni-zuțta, de a-și întoarce frunzele către razele soarelui. Tot asemenea senzibilitate își manifestă față de lumină și rădăcinile, cu deosebirea aceea numai, că ele încungiuță lumina. Cât de puternică influință are lumina asupra plantelor, aceasta ne-o dovedește experimentul următor, ce-l putem îndeplini cu algele microscopice ce se prăsesc prin moșire. Între altele alga are și capacitatea de a-și schimba locul și, din cauza aceasta a fost înșirată ca aparținând lumii animale, acum însă suntem siguri, că e plantă. Experimentul e acesta: Uplem o țavă de sticlă pe din afară plină de funingine cu apă dia bălți de culoare verzie (culoarea verde e o dovadă, că în apă sunt alge), pe care — după ce ștergem puțin funinginea, — scriem o vorbă sau un nume. Lumina străbate și se revarsă în țava de sticlă numai pe locurile curat străvăzătoare, cari reprezintă numele sau cuvântul scris, așa că algele se adună pe locurile acestea luminoase chiar lângă părțile sticlei, așa că dacă după vre-o zi sau două ștergem de pe sticlă funinginea de tot, cuvântul sau numele scris se va vedea întocmit și format din grupe de alge lipite de părțile sticlei într'o culoare verzie frumoasă.

(Va urma).

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 13 Martie. După știri sosite din Viena Maj. Sa va sosi în 26 Martie la Budapesta, iar de aici va pleca la Gödöllő.

Viena, 13 Martie. În cercurile diplomatice de-aici se crede că bombardarea fortificațiunilor Szadil, Bar, Kumkale din Dardanele este iminentă.

Constantinopol, 13 Martie. Cât timp va ținea agitațiunea electorală guvernul turc nu va accepta intervenția pentru încetarea ostilităților în Tripolitania. Poarta va ceda numai forței majore.

Roma, 13 Martie. Guvernul italian, a fost încunștințat, că doi anarhiști periculoși Poholasny (ceh) și un macedonean au plecat din Salonic spre Neapole. Acești doi anarhiști ar avea ordin din partea comitetului Turcilor tineri să ucidă pe regele Victor Emanuel și pe ministrii Giolitti și San Giuliano. Poliția italiană a făcut cele mai întinse pregătiri pentru prinderea celor doi anarhiști.

Proprietar: Tip. A. Mureșianu: Branisco et Comp Redactor responsabil: Ioan Brolea.

FRAȚII SIMAY, Brașov Târgul grâului 3.

Proprietari Emil Bologa și soții

Recomandă toate articolele cele mai moderne pentru dame și domni. Stofe, Mătăsării, Confecțiuni, Bluze și rufărie solidă pentru trusouri. Serviciu prompt și prețuri moderate.

Recomand On. cetitori ai acestui ziar să Vă
aprovizionați cu

Haine de bărbați, băeți și copii
precum și mantale de dame, costume, rochi
de casă, mâneci și bluse numai dela firma

I. Ascher

Brașov, Târgul Inului Nr. 26.

Depozitul meu este complet și stă la dispoziția
On. public, fără obligament de a cumpăra.

165,1—80

„Grăunțul“
Insoțire de consum în LESSES.

Conto Bilanț — Mérleg Számla.

Active — Vagyon.	C. f.	Pasive — Teher.	C. f.
Numărare în casa, — Pénztári maradvány	134-90	Suma cvotelor — Üzlet-részek	150—
Mobilier-Szerelvény 543 96		Főnd de rezervă — Tartalék alap	239-98
Amortizare — Lero-vás 143-96	400—	Imprumut — Kölcsön	6000—
Spese de fondare — Alapítási költség 100—		Creditor — Hitelezők	4568-19
Amortizare-Leronás 100—		Profit curat — Tiszta nyereség	100—
Mărfuri — Arukészlet	9177-52		
Debitori — Adosok	1191-08		
Debitor din 1910 — 1910 Adosok	154-67		
	11058-17		11058-17

Contul Profit și Pierdere. — Nyereség és veszteség számla.

Eșite — Kiadás	C. f.	Intrate — Bevétel.	C. f.
Spese curente — Fentartási költségek	823-47	Din vânzarea de mărfuri — Árucikkek árusításából	2707-11
Interese — Kamatok	517-32		
Chirie — Házbér	210—		
Contribuție — Adó	207-79		
Sălar — Fizetések	604-57		
Amortizări din mobilier — Lerovása szerelvényből 143-96			
Amortizări spese de fondare alapítási költség	100—		
Profit curat — Tiszta nyereség	100—		
	2707-11		2707-11

Leses 1911 December 31.

Diracțiunea — Igazgatósági tagok.

Păcală Mihály, Varga Aurel, Ilie Suciu, Arsene Văja, elnök.

Felügyelői tagok jelen mérleg számlát megvizsgáltak, és az üzleti könyvekkel rendben találtak. — Comitetul de supraveghere examinând acest bilanț și lau aflat în rând cu protocoalele de comerț.

Patulea Ioan, Ioan Ganea, Patulea Beniamin, Ioan Ciocchina, elnök.

Georg Copony

Str. Furculiții 3. BRAȘOV, Str. Măcelarilor 4.

Uzină de lăcătușerie, instalațiuni de gaz, conduct de apă pentru iluminări electrice.

Lucrează: balcoane la grădini, balustrade, grilaje la morminte, balustrade de fer și ferestri la scări, uși, obloane și orice lucrare de ferărie. — Pentru instalații electrice întocmiri complete de oțel. Console, grilaje pentru ferestri. — La zidiri lucrările ce cad în branșa lăcătușeriei. — Primesc lucrări a terumina cu acetilen și oxigen. Aranjamente moderne pentru bucătării, odăi de baie, closete. Instalații moderne pentru iluminare cu gaz și unde nu se află canalizație de gaz pe stradă. Praxa îndelungată mă face destoinic a lucra bine și solid. — Despre lucrul meu durabil, garantez.

TELMANN BÉLA

salon de modă. Brașov, piața Francisc Iosif, Colțul dela Târgul caiilor, deasupra mag. Scherg. etj I.

Confectionează cu lucrători de rangul prim din stoffe moderne

haine bărbătești.

Mantale engleze de dame și costume.

Comande din provincie se esecută cu garanție, fără probă și defect.

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcasa ung. 29,349.

„BANCA GENEALRĂ DE ASIGURARE“

societate pe acți în Sibiu — Nagyszeben

este primă bancă de asignare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: PARTENIU COSMA, directorul executiv al „Albinei“ și prezid. „Solidarității“.

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește asigurări contra spargerilor, — contra accidentelor și contra grindinei.

— Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile. —

Asigurările se pot face prin oricare bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

«Banca generală de asigurare» dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“
Sibiu — Nagyszeben. Edificiul „Albina“.

Stofe pentru sezonul de primăvară și vară,

Produs propriu
pentru

Costume de bărbați

Costume de dame.

Esecutare de clasa primă și desen moderat recomanda

Fabricile de postav, modă și impletituri

Wilhelm Scherg & Cie.

Atelier tehnic dantistic

I. SOLE

BRAȘOV, Strada Vămil Nr. 19.

Execută toate lucrările ce cad în branșa dantistică solid și cu preț moderat. — Specialist în coroană și pod.

Pacienții din provincie să servesc în 24 oare. 102

Otravă

pentru cloțani

cu efect sigur și contra șoarecilor de casă și câmp, în pachete cu preț de 1, 2 și 3 cor. se capătă la St. Beer, Brașov, Strada neagră Nr. 16. Tot acolo se vinde și unelte de dogărie. 175.1—25.

Antreprize de pompe funebre

E. Tutsek.

Brașov Strada Porții Nr. 3.
vis-à-vis de Băcănia Steaua Roșie.

Recomandă Onor. public la casuri de moarte, așezământul său de înmormântare bogat asortat în cari toate obiectele, atât sortele mai de rând, cât și cele mai fine, se pot capătă cu prețuri ieftine.

Comisiune și depou de sicriuri de metal ce se pot inchide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea proprie a tuturor sicriurilor de lemn, de metal și imitațiuni de metal și de lemn de stejar.

Depou de cununi pentru monumente și plantici cu prețurile cele mai moderate.

Representanță de monumente de marmură cară funebre proprii cu 2 și cu 4 cai, precum și un car funebru vânăt pentru copii, precum și cioclii.

Comande întregi se esecută prompt și ieftin, i au asupra mi și transporturi de morți în străinătate.

La casuri de moarte a se adresa la

Telefon interurb. 405.

E. Tutsek.

Odăi frumoș mobilate se închiriază lunar, și preț ieș

Villa Kertsch.

Se caută

Agenți

în provincie, cari să se îndeletnicească cu plasarea de lozuri pe rate lunare, contra provizie mare. — Cor. 300—400 poate câștiga lunar un agent agil. — A se adresa pentru condițiuni și prospecte cătră

Ústredná banka úc. spol.
Budapest. V. Sas-u. 24.

Dantele
Broderii
Panglice
Catifele
Nasturi
Mătăsuri

Asortiment bogat la firma
Dumitru Berbecar,
Brașov, Str. Hirscher Nr. 7.

Abonamente la
„Gazeta Transilvaniei“,
se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar.
Adminstr. „Gazetei Trans“.